

Par un ap augusta Latvijai nozīmīgiem datumiem

Pēc pērnā gada skaistajiem svētkiem, pieminot 1991. gada 21. augustā pieņemto konstitucionālo likumu "Par Latvijas Republikas valstisko statusu", šogad mani tomēr mazliet pārsteidza pilnīgais klusums masu medijos. Tiesa, es visus televīzijas ziņu raidījumus nenoškatījos, taču nevienā interneta portālā nemanīju nekādu atsauci uz šo vēsturisko dienu. Pērn svīnībām bija īpašs iesmesls, jo apritēja 25 gadi, taču tam nevajadzētu nozīmēt, ka citgad šo svarīgo datumu nepieņemam. Bet nevaru teikt, ka biju īpaši pārsteigta. Gadu gaitā esmu noskaidrojusi, ka Latvijas amatpersonām 1990. gada 4. maijs ir daudz nozīmīgāks. To var daļēji saprast, jo tajā dienā Latvijas PSR Augstākā Padome pieņēma Deklarāciju par Latvijas Republikas neatkarības atjaunošanu, ar kuru tika atjaunota Satversmes sapulces 1922. gada 15. februārī pieņemtā Latvijas Republikas Satversme. Šī deklarācija pasludināja 1940. gada 17. jūnija PSRS militāro agresiju kā starptautisku noziegumu un atjaunoja Latvijas Republikas suverenitāti.

1991. gada 21. augusta Konstitucionālais likums grozīja Latvijas Republikas neatkarības atjaunošanas de facto procesu,

atsakoties no 1990. gada 4. maija deklarācijā „Par Latvijas Republikas neatkarības atjaunošanu” noteiktā pārejas perioda. 1990. gada 4. maijā atjaunot Latvijas Republikas neatkarību de facto vēl nebija iespējams, jo visi finanču, militārie un administratīvie varas resursi bija Maskavas rokās. Tobrīd nebija arī neatkarīgas valsts likumdošanas bāzes. Soli pa solim – tāds bija neatgriezenisks Latvijas neatkarības atjaunošanas ceļš.

Kādēļ es ik gadu izceļu šīs dienas nozīmi, cerot, ka pienāks arī brīdis, kad plašāka sabiedrība katru gadu šīs dienas īpašo nozīmi atcerēsies? Nav jau vajadzīga svētku diena, bet īpaša uzmanība gan būtu jāpiešķir. Laikā, kad mūsu vēsture tiek aplūkta ar visādiem "interesantām" idejām, kā šīs dienas atzīmēt, mums ir svarīgi atcerēties, kādēļ un kā mēs nonācām pie atjaunotās de facto neatkarības. 1991. gada 21. augustā pieņemtais Konstitucionālais likums Latvijas vēsturē iezīmē ļoti skaidru izšķiršanos par neatkarību un piederību Rietumu valstu saimei un vērtībām. Likums skaidri un precīzi apliecina Augstākās padomes nostāju par Latvijas Republikas neatkarības atjaunošanu, pamatojoties

uz valstiskās nepārtrauktības (kontinuitātes) doktrīnu. Tādējādi, pēc ilgas atrašanās okupācijas varā, atkal tika atjaunota mūsu neatkarība un suverenitāte, ko 1921. gada 26. janvārī Antantes Augstākā padome vienbalsīgi bija atzinusi bez jebkādiem ierobežojumiem.

Konstitucionālo likumu Latvijas Republikas Augstākā padome pieņēma laikā, kad Padomju Savienībā notika valsts apvērsuma mēģinājums. OMON kaujinieki jau bija ieņēmuši Latvijas TV centru, Latvijas radio namu, telefona centrāli un telegrāfa staciju, Iekšlietu ministriju, izdemolējuši Latvijas Tautas frontes mītni. Visā PSRS teritorijā bija ieviests ārkārtas stāvoklis.

Šajā politiski neskaidrajā un bīstamajā laikā Latvijas Republikas Augstākās padomes deputāti spēja sapulcēties uz sēdi, sagatavot un pieņemt Konstitucionālo likumu. 1991. gada 21. augusta sēdē debates par Konstitucionālā likuma tekstu pārtrauca paziņojums, ka mūsu Augstākajai padomei tuvojās OMON bruņutransportieri. Šādos apstākļos Augstākās padomes deputāti turpināja apspriest Konstitucionālā likuma tekstu un nobalsoja par tā pieņemšanu.

Pirms 30 gadiem - 1987. gada 23. augustā pirmo reizi visā Baltijā masveidīgi pieminēja 1939. gada Molotova-Ribentropa pakta gadskārtu. Pie Brīvības pieminekļa tajā datumā notika protesta demonstrācija pret padomju okupācijas režīmu.

Ar šā likuma pieņemšanu tika noraidītas citas Latvijas Republikas valstiskuma attīstības alternatīvas, piemēram, jaunas valsts veidošana, sarunas par sadarbības iespējām ar PSRS vai jauna savienības līguma slēgšana. Šajā kontekstā Konstitucionālais likums nozīmēja arī uzticības apliecinājumu 1922. gada 15. februāra Satversmei un tajā ietvertajam Rietumu demokrātiskās un tiesiskās valsts vērtībām. 1990. gada 4. maija deklarācija paredzēja jaunas

konstitūcijas izstrādāšanu, kas atbilstu faktiskās situācijas vajadzībām un, iespējams, konstitucionāli iekonservētu demokrātiskā sociālisma ideoloģiju. Savukārt 21. augusta Konstitucionālā likuma 1. pants paredz, ka Latvijas valstisko statusu nosaka Satversme. Šī izšķiršanās paātrināja Latvijas tiesību sistēmas vērtīborientāciju un reformu. Ar Konstitucionālo likumu

(Turpinājums 2. lpp.)

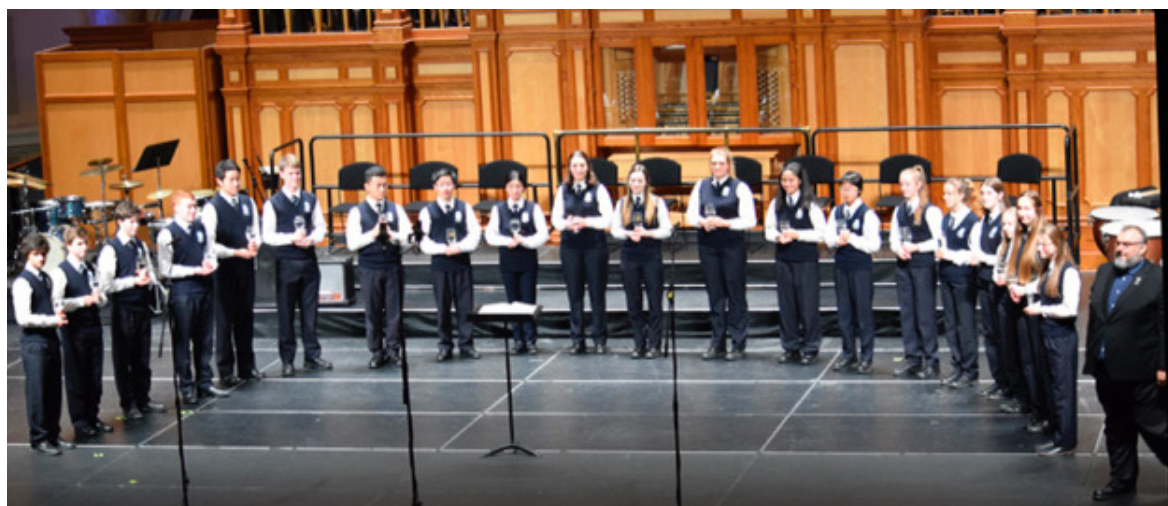
LEPOJAMIES

Adelaidietis Aldis Sils, kurš jau 6 gadus ir Mariatvilles vidusskolas mūzikas daļas vadītājs, bet kopā skolā mūziku ir mācījis 21 gadu, šogad atkal pierādīja, ka skolēni var visu, tiem ir tikai jādod iespēja un jārada interese, jāmāca ko jaunu un neparastu. Kurā vēl skolā jaunajiem mūziķiem būtu iespēja dziedāt Ērika Ešenvalda "Ziemeļu gaisma", pašiem klāt

radot tik specifisku, ar mitru pirkstu pa ūdens glāzes malu velkot, skaņu? Ikgadējā skolas koncertā par dažādību nevarējām sūdzēties, skatuves izkārtojumu mainīja ik pa desmit minūtēm, jo katram korim, katram orķestrim, stīgu kvartetam, popgrupai un Baroka ansamblim taču ir vajadzīgs savādāks izkārtojums. Talantīgie, jaunie mūziķi kāpa uz skatuves

neskaitāmas reizes, jo tie ne tikai spēlēja vairākus mūzikas instrumentus, bet arī dziedāja dažādos grupējumos.

Tie, kas nav redzējuši, ko Aldis prot dabūt ārā no mūziķiem, ir laipni lūgti uz Adelaidi, jo Aldis savas mūzikas pasniedzēja prasmes liks lietā 2018. gada Kultūras dienās kā kora koncerta vadītājs. I.O.

Mariatvilles kamerkoris gatavs Ērika Ešenvalda "Ziemeļu gaismai" un solists Daniels Cui dziedāt latviski. Foto: Natalie Ordinsky.

"Vienotībai" ievēl jaunu priekšsēdi - tas būs Ašeradens

Par "Vienotības" priekšsēdētāju 19. augustā kongresā ievēlēts ekonomikas ministrs, Ministru prezidenta biedrs Arvils Ašeradens. Uz partijas priekšsēdētāja amatu sākotnēji bija pieteikti divi kandidāti - Ašeradens un līdzšinējais "Vienotības" priekšsēdētāja vietnieks Edvards Smiltēns. Tomēr 19. augustā Smiltēns paziņoja, ka izstāsies no partijas, kā arī "Vienotības" Saeimas frakcijas. Līdz ar to balsojumā Ašeradens bija vienīgais kandidāts uz partijas priekšsēdētāja amatu.

"Par saturu man ar Ašeradeni un citiem nav atšķirību," savā uzrunas ievadā bilda otrs priekšsēdētāja amats kandidāts Smiltēns, taču viņu kaitinot piesardzīgās noskaņas partijā. "Kad Rīgas nodaļas sēdē uzdod jautājumu, kāds ir mērķis nākamās Saeimas vēlēšanās, atbild - nu apmēram tāds kā Rīgas domē. Tie ir septiņi mandāti Saeimā, varbūt viens ministrs, varbūt neviens... Tas nav mēr-

ķis! Tas ļaus politikā izdzīvot tikai dažiem pirmajiem numuriem. Bet mums ir pienākums pret Latvijas valsti," paziņoja Smiltēns.

Viņaprāt, partijas glābšanas process ir pārāk mokošs, drīzāk tai esot jābūt celtniecības, jauna radīšanas un pārbūves misijai. Iepriekš Smiltēns bija solījis, ka atsauks savu kandidatūru, ja netiks mainīta "Vienotības" Saeimas frakcijas vadība, taču tas nebija noticis - par frakcijas priekšsēdētāju palika Solvita Āboltiņa.

Kongresā Smiltēns lietoja tēlainu salīdzinājumu ar hokeja komandu - ja kāds komandas spēlētājs ir savainots, viņš pats pamet laukumu un dodas uz ģērbtuvi. Ja viņš ne tikai paliek laukumā, bet vēl vada saspēli, tad ir lielas iespējas, ka komanda cietīs zaudējumu. "Kāpēc tas darbojas sportā, bet nedarbojas politikā?" partijas biedriem jautāja Smiltēns, atgādinot, (Turpinājums 7. lpp.)